

Jáchym Topol // Citlivý člověk

Autor: Dennis Wagner

Kamera: Holger Berg // Ulf Wogenstein

Střih: Stefan Eggers

0.00

Moldau – česky Vltava – doslova znamená: divoká voda. Stejně živě a dravě, jak tato řeka teče, popisuje spisovatel Jáchym Topol své krajany ve svém nejnovějším románu – a sleduje přitom, jak naložili se třemi dekádami svobody – krom toho, že zestárli.

Jedná se o osobní téma.

Topol je zároveň programovým ředitelem Knihovny Václava Havla. Samotný Havel požádal bývalého undergroundového básníka, aby vytvořil z tohoto klubu křižovatku kultury a politiky.

0.32 originální zvuk

Originální zvuk Jáchym Topol // spisovatel

„Myslet na Havla a mít Zemana je neuvěřitelný. Je to neuvěřitelný posun toho českého kyvadla, ale já si vlastně myslím, že se to brzo obrátí v dobrý. Jsem jakoby optimista.“

0.49

Topol sám pochází z disidentské rodiny. Odmítl nastoupit vojenskou službu a raději se nechal hospitalizovat na psychiatrii.

Václav Havel byl blízkým rodinným přítelem.

Chartu 77, jejímž byl Havel spoluautorem, podepsal i Jáchym – jako jeden z nejmladších.

Psal také texty pro kapelu svého bratra a pro svůj vlastní undergroundový časopis.

V roce 2017 obdržel českou státní cenu – za román, který by bývalý prezident Klaus nejraději zakázal.

1.25 originální zvuk

„Většina české literatury se zabývá minulostí. Padesátými lety, druhou světovou válkou, holokaustem. Mojí ambicí bylo napsat něco o současnosti.“

1.41

V „Citlivém člověku“ Topol posílá hereckou rodinu na divokou cestu karavanem napříč Evropou v proudu uprchlíků.

Představitelé Shakespeara jsou ovšem všude sami vyháněni, vystoupit můžou pouze v Maďarsku. Mají uvést Othella – kterého má dokonce hrát opravdová gorila – ve stylu: obrovská černá opice zabije bílou ženu: absurdní, divoké historky.

2.11

Originální zvuk Jáchym Topol // „Citlivý člověk“

„Celé moje dětství bylo naplněno tím, že můj táta se s dalšími literáty scházeli u nás nad překlady Shakespeara. Shakespeare byl pro mne symbolem Evropy. Zkoumat Shakespearovy hry, jak nás oslovují, mi připadalo jako zkoumat, jestli ta Evropská unie je soudržná a dobrá. Je v tom taky humor.

2.43

Hlavní část jeho románu se pak odehrává v Česku na řece Sázavě, přítoku Vltavy, zhruba půlhodiny cesty jižně od Prahy a přeci v té nejhlubší periferii. Po dědečkovi jeho ženy zde Topolovi zdědili starý domek. Právě tam se Topol stáhnul do ústraní, aby mohl psát. Jeho hrdinové jsou lidé, které v okolí poznal, takzvaní „zapomenutí“ lidé. Jsou chudí, žízniví a mají spoustu fantastických plánů, které však nikdy nevyjdou.

3.16 originální zvuk

„Pro mě bylo strašně důležitý, že v tom baráku, kde jsem to psal, to byla taková ruina, jsem musel topit dřevem. A když píšete, tak musíte topit i v srpnu, protože je tam zima. Dřevo jsem kupoval od lidí z okolí, kteří mně je za flašku dovezli na dvůr. Ti lidé rádi a hodně pijou a vyprávějí o svém životě, Bohu a o smrti. Někteří opravdu bydlí v lese, proto je nazývám trochu ironicky lesními lidmi.“

3.41

Tito lesní lidé žijí ve chmurných, bahnitých, téměř nerozpoznatelných místech, kde se to třpytí i smrdí. Přesto jsou plni radosti ze života a přes veškerou zlobu se jedná o sympatické gaunery, prostitutky, násosky v dvojím slova smyslu.

Soudržnost a vzájemná láska jsou velké.

Topol vykresluje tyto lidi v divokých barvách, které z nich samotných činí v očích čtenářů štvané bájně bytosti.

Ze všech koutů tohoto lesa neustále prosvítá kousek šílených dějin této země. V určitou chvíli v příběhu ve člunu proplová současný polonahý prezident – nadává přitom uprchlíkům do teroristů a slibuje zářné zítřky.

4.31 originální zvuk

„Směšná figura z nějaký středověký hry.“

4.42

Hukot divoké řeky se line celou knihou – jako hlavní metafora pro život, který všechno dává a všechno může brát, a je nezadržitelný – a může spláchnout i prezidenta, jako je Miloš Zeman.

4.58 originální zvuk

Originální zvuk Jáchym Topol // Citlivý člověk

„Byl tady můj kamarád, který překládá tu knihu do angličtiny, a byl úplně šokován. Říkal: Ty to líčíš jako Amazonii a to je potok. A já jsem říkal: Já jsem spisovatel. Tohleto jsem si vymyslel.“

5.11

Jáchymu Topolovi se podařil razantní, měňavý roadmovie román, který byl ještě k tomu brilantně přeložen. Je to bláznivá cesta napříč naší současností, naší Evropou, která nekončí poslední stránkou. Tím, „jak to bude dál pokračovat“, tak činí úlohu pro nás.

Překlad z němčiny: Barbora Hudcová